

Esélyt adunk a speciális nevelési igényű tanulóknak

PAPDI ERIKA

Tartalom

1. INTEGRÁCIÓ AZ OKTATÁSBAN	2
2. AZ ORIENTÁCIÓS ÉVFOLYAM	2
Orientációs osztályok iskolánkban	2
Mit nyújt az orientációs évfolyam a tanulók számára:	3
Tanórák az orientációs osztályban:	3
Előnyök:	5
Hátrányok:	5
3. A DOBBANTÓ PROGRAM	6
Dobbantó osztályok pályaorientációja	6
A dobbantó program jellemzői:	7
A pályaorientációs foglalkozások	8
Az életpálya-építési kompetenciák	8

1. INTEGRÁCIÓ AZ OKTATÁSBAN

Az Európai Unióhoz való csatlakozással Magyarországon is egyre inkább felmerült az igény a sérült emberek életminőségének javításán túl az oktatáson belüli esélyegyenlőségük megteremtésére. Ennek első lépése a gyermekkori (iskola) integráció, a sérült vagy egyéb hátránnyal küzdő tanulók kedvezőbb helyzetben lévő társaikkal történő együtt nevelése, oktatása.

Az integráció mellett érvelők rámutattak arra a tényre, hogy a felnőtt társadalomban együtt élnek és dolgoznak épek és sérültek, jobb és kevésbé jobb helyzetben lévők. A szegregált intézményekben, kortársaiktól elszakítva nem tanulhatják meg sem az épek, sem pedig a sajátos nevelési igényű tanulók az együttélés szabályait.

A sikeres iskolai integráció feltételei:

- Hatékony, egyéni törődést, differenciált nevelést, oktatást biztosító „befogadó” iskolák létrejötte
- frontális tanítási módszerek háttérbe szorítása, projektoktatás, kooperatív technikák alkalmazása a tanórákon
- a különbségeket figyelembe vevő, rugalmas célok , és követelmények a tanórákon
- személyre szabott értékelés (ez történhet érdemjeggyel vagy akár szöveges formában is)
- segítő „csapat” jelenléte az iskolán belül (gyógypedagógus, pszichológus, szociálpedagógus, gyermekvédelmi felelős) , amely csapat támogatást nyújt a tanulóknak, a szülőknek és a pedagógus kollégáknak.

2. AZ ORIENTÁCIÓS ÉVFOLYAM

Orientációs osztályok iskolánkban

Iskolánkban három éve indult orientációs osztály.

Az orientációs osztályok küldetése: Az általános iskola 8. osztályában a diákok a legtöbb esetben még nem állnak készen a pályaválasztásra. Ebben az életkorban még nincs kialakult képük arról, hogy melyik szakma lesz az, amiben majd sikeresen megállják a helyüket. A gyermekek és szüleik is bizonytalanok, hogy melyik iskolába jelentkezzenek, pedig hosszú távon csak abban a szakmában tudunk kiteljesedni, amelyik illeszkedik képességeikhez, érdeklődésükhöz és személyiségükhöz.

A pályaválasztási döntés megalapozásához nagyon fontos a reális önismeret és pályaismeret. Az orientációs évfolyam azoknak a tanulóknak ideális, akik, bár sikeresen elvégezték az általános iskolát, a pályaválasztásban bizonytalanok, emellett sokszor súlyos tanulási nehézségekkel küzdenek.

Mit nyújt az orientációs évfolyam a tanulók számára:

- felzárkóztatást a tanulási képességek területén (figyelem, kommunikáció szóban és írásban, értő olvasás, emlékezeti képesség, gondolkodás, matematikai, logikai gondolkodás)
- a további iskolai kudarcok veszélyének csökkentését
- kis létszámú osztályok, melyek lehetővé teszik a differenciálást a tanórákon, illetve az egyéni szükségletekhez való sikeres alkalmazkodást
- a tanulók megismerik az adott iskolában tanulható szakmákat, és az őket tanító szakoktatóktól kapott visszajelzések alapján az orientációs év végén már megalapozottabb döntést tudnak hozni a továbbtanulásukat illetően
- a diákok megismerik erősségeiket, amelyeket kamatoztathatnak tanulmányaik során, illetve szembesülnek gyengeségeikkel, azokkal a területekkel, amelyekben fejlődniük kell
- a tanuláshoz szükséges alapképességek fejlesztésén túl tanulásmódszertani technikák elsajátítása , saját tanulási módszerek, eljárások kialakítása

Tanórák az orientációs osztályban:

- **Kompetenciafejlesztés**
- magyar nyelvi kommunikáció
- matematika
- angol nyelv

Ezekon a tanórákon a diákok elsajátítják:

- fogalmak, gondolatok, érzések, vélemények értelmezését és megfogalmazását szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás),
- helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.
- angol, mint idegen nyelv alapszintű elsajátítása, szakmai ismeretekkel kiegészítve

A matematikai kompetenciákon belül iskolánkban a következő az alábbi területekre helyezzük a hangsúlyt:

- alpműveletek
- logikus gondolkodás
- mértékváltás
- százalékszámítás

- törtékkel való műveletek
- egyismeretlenes egyenletek
- arányosságok

Szakma alapjai

- Élelmiszerismeret
- Élelmiszerbiztonság és vendéglátás higiénia
- munkahelyi egészségvédelem

Pályorientáció

- diákmunka megismerése, egyéni képességek, ambíciók figyelembevételével
- lehetőségek a munkaerőpiacon
- munkajogi ismeretekkel, szituációkkal való ismerkedés: hivatalos iratok megismerése, értelmezése, nyomtatványkitöltés módja
- állásinterjú: a munkaerőpiacról gyűjtött eddigi ismeretek alkalmazása, szituációs feladatok, játékok

Szakma sztár

Az iskolánkban tanulható szakmák megismerésén túl a tanulók megismerik a vendéglátás szépségét és természetesen a buktatóit is. A szakmai órákon megtanulják a főzés és sütés és a felszolgálat alapjait.

Test és lélek

Az egészséges életmóddal, a harmonikus élethez szükséges szokásokkal kapcsolatban a mai felnőtt társadalom számos negatív példával szolgál. Ezek ellensúlyozása, a pozitív példák felmutatása korántsem egyszerű, ám az iskola részéről meg nem kerülhető feladat. A testi-lelki egészség társadalmi alapérték. Megőrzése közös érdek, de személyes felelősség. Ennek tudatosítása, a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődésének támogatása történik ezeken tanórákon.

Módszereink:

- Önellenőrzés
- Páros munka, kooperatív technikák alkalmazása
- Csoportmunka, kooperatív csoportmunka,
- Projekt módszer
- Egyéni fejlesztés

Előnyök:

- A szülők nagyon odafigyelnek a tanulókra, nincsenek igazolatlan hiányzások, érdekli őket a gyermekeik tanulmányi előmenetele,
- Az eddigi években kiemelkedően jó kapcsolatot áptunk az orientációs osztályban tanuló diákok szüleivel
- A tanév végén nem csak a gyerekek, hanem szüleik is ragaszkodtak ahhoz, hogy iskolánkban tanuljanak tovább.
- Az orientációs osztályban a diákok megkapják azt a fajta felzárkóztatást (tanulási képességek) amire minden jelenleg kilencedikes tanulónak szüksége lenne. Különös tekintettel az értő olvasás ,a kommunikáció, a logikus és a matematikai gondolkodásra.
- A tanulók a legtöbb esetben hiánytalan felszereléssel érkeznek az iskolába.
- 2020-21- es tanévben végzett tanulók közül az összes tanuló iskolánkban tanult tovább kereskedelmi eladó osztályban.
- 2021-22- es tanévben az osztály 80%a maradt nálunk. Szakácsnak, cukrásznak, illetve kereskedelmi eladónak tanulnak.

Hátrányok:

- Nagyon szórt a tanulók képesség profilja, ami komoly differenciálást és odafigyelést igényel mind az elméleti órákon , mind pedig a szakmai órákon és a külső programokon is.
- Pl: volt olyan tanuló az orientációs osztályban, aki most szeptembertől gimnáziumban tanul tovább és ugyanebben az osztályban tanult a közép súlyos értelmi sérült diák is.
- a szakértői bizottság véleménye, diagnózisa alapján vesszük fel a gyerekeket, ami nagyon sokszor fals diagnózis. Így történhetett meg az elmúlt tanévben, hogy egy közép súlyos értelmi sérült tanuló is felvételt nyert az orientációs osztályba.

3. A DOBBANTÓ PROGRAM

Dobbantó osztályok pályaorientációja

A végzettség nélküli iskolaelhagyás által veszélyeztetett tanulók, fiatalok képzésben tartása, szakmához, részsakmához juttatása a szakképzés kiemelt feladata. A probléma fókuszba kerülése a szakképzés átalakítása során új, rugalmas tanulási utak kialakítását tette szükségessé, amelyek az orientációs évfolyam, a dobbantó program és a műhelyiskola.

Céljaink:

- foglalkoztatók által elvárt kompetenciák fejlesztése
- a szakmai oktatásba való belepés megalapozása
- alapkompeticiahiányok csökkentése
- területileg fókuszált, célirányos szakmai programok kidolgozása
- pályaorientáció, életpálya tervezés elősegítése

Alkalmazott módszereink:

- projektszemlélet az oktatásban
- élményalapú oktatás (külső szakmai programok megvalósításával)
- csapatmunka, kooperatív tevékenységek előtérbe helyezése
- egyénre szabott, differenciált oktatás és fejlesztés
- új szemléletű értékelés
- tanulók mentorálása
- digitális eszközök segítségével a tanulók szakmai érdeklődésének a felkeltése

A Dobbantó program keretében szervezett alapkompeticia-fejlesztés célja, hogy a magatartási és tanulási zavarokkal küzdő, az iskolai rendszerű oktatásban lemaradó, általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, 16 életévüket betöltött fiatalok számára lehetőséget biztosítson a sikeres egyéni életút megtalálásához.

A program a szakmatanuláshoz szükséges alapkompeticia, a személyes és szociális kompetenciák fejlesztése mellett rugalmasan igazodik a diák egyéni adottságaihoz, mely tovább segíti megtalálni a számára megfelelő részsakma, illetve későbbiekben a szakmai továbbképzést. Személyre szabottan, speciális pedagógiai módszerek alkalmazásával készíti fel a fiatalot a számára legmegfelelőbb szakmai továbbtanulásra. Nemcsak tartalmában, de a képzési idő hosszában is igazodik a tanuló igényeihez.

A dobbantó program jellemzői:

- A programban mentortanár közreműködésével minden tanuló egyéni, a saját képességeinek és terveinek megfelelő fejlesztés révén éri el ezt a kimenetet.
- A képzést az iskola előkészítő évfolyam keretében valósítja meg, de a tanuló számára a képzési idő rugalmas (a tanév során bármikor bekapcsolódhat). A program addig tart, amíg a diák felkészültté válik a műhelyiskolai továbblépésre (6-24 hónap).
- A program megvalósítása kis létszámú csoportokban történik (az 5-8 fős csoportok szervezése javasolt).
- Heti óraszám: 30 óra/hét
- Tanulási tartalom:
- Részszakma tanulásának megalapozása a megfelelő alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztésével.
- Célzott fejlesztés, amely bemeneti mérésen alapul és egyéni tanulási utak révén valósul meg.
- Pályaorientáció, életpályatervezés: a tanuló számára megfelelő részszakma megtalálásának segítése.
- A tanulási tartalmak szervezése nem a hagyományos tantárgyi keretekre bontva, hanem projektalapú képzési formában történik.
- NEM az általános iskolai tananyag pótlása a cél.
- A projektek gyakorlatorientált módon integrálják az egyes tanulási tartalmakat, műveltségterületeket.
- Fejlesztő értékelés alkalmazása (osztályzat nincs).
- Külső helyszínek szerepe fontos: tanműhely, DKA labor, kirándulások, pályaorientációs programok, vállalati helyszínek.
- Egyéni fejlődési terv támogatása egyéni kíséréssel (mentor).
- A dobbantó program kimenete az adott műhelyiskolai képzésre történő felkészítés és továbblépés, de önmagában sem alapfokú, sem szakmai végzettséget nem ad a program.
- A dobbantó programból tovább lépve a műhelyiskolában elvégzett részszakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány államilag elismert alapfokú végzettséget és szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít.
- A dobbantó programban részt vevő tanuló ösztöndíjra jogosult, amelynek mértéke az ösztöndíj alapjának nyolc százaléka (hat igazolatlan óra elérése esetén a tanév hátralévő részében már nem jár ösztöndíj).

A pályaorientációs foglalkozások

A pályaorientációs foglalkozások keretében a pedagógus team munkája során olyan szakmai-tanuló és fejlődő közösségként működik, mely egymásra figyelve, egymástól tanulva, egymásnak visszajelzéseket adva dolgozik, különösen az alábbi területeken:

- együttműködik a fiatalok közös szakmai külső programok kísérésének – gondozásának, tanításának – érdekében (esetmegbeszélő csoportfunkció, portfóliók készítése);
- folyamatosan naprakész visszajelzést ad az egyes munkatársak közös munkájáról (kontrollfunkció);
- alakítja a segítő munka (ennek része a tanítás is) változó igényekhez folytonosan igazodó koncepcióját;
- biztosítja az állandó szakmai fejlődést (szellemi műhely);
- közös gondolkodáson és felelősségvállaláson alapuló munka módot gyakorol.

Az esetalapú munka így hétről hétre gyakorlatilag közös tevékenység és közös felelősség. A team így kontrollálni és támogatni is tudja a mentor pedagógust, ugyanakkor ő képviselni tudja diákpárja érdekeit az összes segítő tanár előtt. A segítők közül senki nem kerül abba a helyzetbe, hogy a diákot csak egy szemszögből (pl.: hogyan viselkedik a matekórán) lásson. A munkatársi közösség minden tagja hétről hétre tájékozott a diák problémáiban és állapotában, így tudatosan képes kísérni, megválasztani az aktuálisan leghelyesebbnek ítélt módszert, viszonyulást.

Az életpálya-építési kompetenciák

Az életpálya-építési kompetenciák magukban foglalják

- a szakmai pályák, a munka világának ismeretét, az abban való eligazodáshoz, az álláskereséshez és munkahely-megtartáshoz szükséges készségeket
- az önismeretet és a képességet az önismeret és a pályák világának összekötésére, az öndefiníció kialakulását és folyamatos felülvizsgálatát, átültetését egy pályaképbe, a saját pályaterv megvalósításához szükséges tanulási utak, képzési lehetőségek ismeretét;
- a képességet a képzési, munkapiaci, társadalmi információk megszerzésére, értelmezésére, a döntések előkészítésére, valamint a döntések és a változások következményeinek kezelésére.
- felkészítés a csapatmunkára, csoporton belüli státuskezelés, munkamegosztás (KIP módszer)

A sikeres pályorientáció az önismerettel kezdődik. A pályaválasztás akkor tekinthető sikeresnek, hogyha a személyi jellemzők és a munkaköri jellemzők között magas az összhang. Ehhez elengedhetetlen, hogy a diák tisztában legyen a saját személyiségével, készségeivel, és nem utolsósorban az általa legfontosabbnak tartott értékekkel. Ezeknek az információknak a birtokában tud csak elindulni a pályaválasztás rögzös útján, és minél kevesebb kitérővel eljutni ahhoz az álláshoz, ami az általa elképzelt életbe leginkább illeszkedik, és amiben leginkább kibontakoztathatja a benne szunnyadó képességeket. A tanuló, a külső szakmai programok (mely élmény alapúpedagógiára épül) során elég ismeretet szerez ahhoz, hogy egy részletes portfóliót írjon a látottakról, a szakma előnyeiről, számára szimpatikus élményekről. A pedagógusok segítségével, minden szakmai programról egy-egy projektrész készítenek, mely több portfólió egységre bomlik:

- első rész a dobantó tanulmányok végén,
- a második az első félév végén
- a harmadig egység, mely az egészet összefoglalja a végleges teljes portfólió

A portfólió készítése nem csak az életút megtervezésében jelent segítséget, de a későbbi tanulmányok során elkészítendő szakmai portfólióhoz is megalapozott tudást nyújt.